

ПРОФЕСІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ІЗ АГРОІНЖЕНЕРГІЇ

Катерина Базилівська,
аспірантка Інституту професійної освіти НАПН
України, <https://orcid.org/0000-0003-2702-3301>

Анотація. У статті встановлено, що формування професійно-термінологічної компетентності у майбутніх фахових молодших бакалаврів із агроінженерії є однією із важливих проблем сучасної педагогічної освіти. Визначено основні проблеми при формуванні професійно-термінологічної компетентності у майбутніх фахових молодших бакалаврів із агроінженерії та окреслено можливі шляхи вирішення даних проблем.

Ключові слова: фаховий молодший бакалавр з агроінженерії, професійно-термінологічна компетентність, термін, здобувач освіти.

PROFESSIONAL-TERMINOLOGICAL COMPETENCY OF FUTURE PROFESSIONAL JUNIOR BACHELORS IN AGRICULTURAL ENGINEERING

Kateryna Bazylivska,
Postgraduate Student, Institute of Vocational
Education of the NAES of Ukraine

Abstract. The article suggests that formation of professional-terminological competence of future professional junior bachelors in agricultural engineering is one of the most important challenges of contemporary educational science. The article defines main problems of formation of professional-terminological competence of future professional junior bachelors in agricultural engineering and outlines possible ways to solve these problems.

Keywords: professional junior bachelors in agricultural engineering, professional-terminological competence, term, education seeker.

З початком військової агресії у лютому 2022 року в нашій країні надгостро стало мовне питання. Основна проблема в нашій країні це не багатомовність, а масова двомовність. Така ситуація спостерігається у колоніальних країнах коли підкорений народ повинен обов'язково володіти мовою колонізатора. Коли мова колонізатора переймає функції рідної мови колонізованого народу це загрожує зникненням мови, а з часом і ідентичності нації. В СРСР переважна більшість навчальної літератури (більше 90%) з технічних та аграрних спеціальностей видавалася на російській мові, що призвело до русифікації як інженерних так і наукових кадрів в цій галузі. Навіть після здобуття незалежності спостерігалось написання та захист дисертаційних робіт з технічних спеціальностей на російській мові. Такий стан речей призвів до відсутності спеціальної технічної термінології на українській мові, використання русизмів в навчальній літературі, викладання дисциплін на російській мові у закладах вищої та передвищої освіти. Початком переосмислення підходу до

використання української мови під час освітнього процесу в технічній галузі почався в 2014 році, а в 2022 році це питання стало надзвичайно важливим. Проте стан справ, темпи і глибина перетворень у освітньому процесі не спроможні в повній мірі задовольнити потреби суспільства. В аграрній галузі найгірший стан речей з формуванням термінологічної компетентності спостерігається за спеціальністю 208 «Агроінженерія», оскільки інтенсивний технічний прогрес в цій галузі призводить до виникнення нових термінів і навіть нових дисциплін в навчальних планах. Великою проблемою при формуванні термінологічної компетентності під час підготовки фахових молодших бакалаврів є застосування русизмів при вивченні спеціальних дисциплін, оскільки навіть в фундаментальних підручниках, посібниках спостерігається використання русизмів (оскільки термінологія на українській мові на даний час відсутня). Володіння фаховою термінологією це не тільки показник рівня підготовки майбутнього фахового молодшого бакалавра з агроінженерії, а також показник можливості засвоювати нові знання, адекватно сприймати нову інформацію та опрацьовувати спеціальну літературу за фахом. Отже засвоєння фахової термінології та формування термінологічної компетентності у майбутніх фахових молодших бакалаврів із агроінженерії є однією із важливих проблем сучасної педагогічної освіти, вирішення якої пов'язано з осмисленням та розумінням здобутих знань та вмінь, формування бази спеціальних та наукових термінів, підвищення рівня пізнавальних здібностей під час вивчення фахових дисциплін.

Дослідження процесу формування професійно-термінологічної компетентності фахівців аграрної галузі в різний час займалися Л. Барановська (2005), Г. Берегова (2003), П. Лузан (1999), Л. Вікторова (2009), Т. Кравченко (2006) та інші.

На думку Л. Вікторової (2009) професійно-термінологічна компетентність аграрника повинна включати знання фахової термінології, вміння та навички використовувати з точністю і лінгвістичною правильністю терміни в усному і писемному професійному мовленні, ґрунтуючись на власній внутрішній мотивації та досвіді, усвідомлюючи необхідність самовдосконалення та саморозвитку. В своїх дослідженнях вона стверджує, що професійно-термінологічна компетентність фахівця є складовою загальної професійної компетентності, пов'язана з професійно-комунікативною діяльністю особистості і є першоосновою культури професійного спілкування (Вікторова, 2009). На нашу думку визначення поняття «професійно-термінологічна компетентність» у вітчизняній та зарубіжній літературі сформовано не в повній мірі і потребує уточнення та конкретизації.

Аналіз літературних джерел з проблеми формування термінологічної компетентності у фахівців аграрної галузі свідчить про неповноту наукового висвітлення. Найбільшу складність у формуванні термінологічної компетентності можна спостерігати у здобувачів освіти які навчаються за спеціальністю 208 «Агроінженерія», оскільки у їхній терміносистемі спостерігається поєднання двох, а саме: аграрного і технічного напрямку.

Зважаючи на вище зазначене, є гостра необхідність у дослідженні структури та змісту термінологічної компетентності фахових молодших бакалаврів із агроінженерії та розробки практичних методик для формування термінологічної компетентності та виявлення реального рівня її сформованості.

Термінологічна компетентність майбутнього фахового молодшого бакалавра із агроінженерії є складовою частиною професійної компетентності, яка відображає здатність спеціаліста майстерно, з точністю і лінгвістичною правильністю володіти термінологічною лексикою під час виконання професійних обов'язків. Процес формування термінологічної компетентності здобувачами освіти, які навчаються на фахового молодшого бакалавра із агроінженерії передбачає:

- вивчення загальних правил використання термінології;
- формування здатності ясно і чітко формувати свою думку;
- вивчення загальнонаукової термінології;
- освоєння загальнотехнічної та аграрної термінології;
- оволодіння специфічними термінами, які використовуються в інженерній науці аграрного спрямування;
- засвоєння термінів споріднених наук;
- здатність формувати свою особисту думку з професійних питань використовуючи засвоєні терміни, як в усному так і письмовому вигляді.

При підготовці фахових молодших бакалаврів на перших двох курсах переважна більшість дисциплін загальноосвітнього напрямку, саме тому необхідно розробити скоординовану систему для вивчення загальних правил використання термінології та формування здатності ясно і чітко формувати свою думку. Дана задача може бути вирішена при вивченні дисциплін Українська мова, Українська література, Зарубіжна література та ін.

Надважливим є формування, у здобувачів фахової передвищої освіти, спеціальної термінології на початкових етапах навчання коли відбувається засвоєння нових знань. Саме тому необхідно шукати нові неординарні методи навчання для стимулювання формування загальнонаукової, загальнотехнічної та аграрної термінології. Аналізуючи навчальний план здобувачів освіти фахового молодшого бакалавра із агроінженерії (на прикладі Житомирського агротехнічного фахового коледжу) можна зазначити, що формування загальнонаукової, загальнотехнічної та аграрної термінології відбувається на перших двох курсах і в першому семестрі третього курсу. Яскравим прикладом засвоєння загальнотехнічної термінології є захист першого в навчальному плані курсового проекту з дисципліни «Технічна механіка» де здобувачі освіти не тільки вчать викладати свою думку з використанням спеціальних термінів у письмовому вигляді, а також вчать її висловлювати під час привселюдного захисту.

Важливим етапом формування термінологічної компетентності є участь здобувачів освіти у коледжанських, обласних, всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях. Під час підготовки до

участі у конференції здобувачі освіти засвоюють нову термінологію, вчать ся викладати свої думки в письмовому вигляді (при написанні тез) та удосконалюють свої вміння викладати свою думку з використанням фахових термінів. Участь у конференціях є досить дієвим інструментом для формування термінологічної компетентності, але на жаль зараз здобувачі освіти не досить мотивовані і не бажають брати участі у конференціях. Пошук шляхів для підвищення мотивації студентів є досить складною проблемою, яку необхідно вирішувати для якісної підготовки майбутніх фахівців з агроінженерії.

Цікавий і неординарний метод з формування термінологічної компетентності запропонований нами при викладанні української мови за професійним спрямуванням, коли здобувачам освіти запропоновано в фаховій літературі шукати русизми та іншомовні слова та знаходити їх україномовні замітники. Такий метод дозволяє засвоювати лінгвістично правильні терміни та в подальшому не використовувати русизми під час здійснення практичної діяльності за фахом.

Другий семестр третього курсу та четвертий курс є найбільш важливим для формування термінологічної компетентності майбутнього фахового молодшого бакалавра із агроінженерії. Саме протягом цих трьох семестрів викладаються основні фахові дисципліни, захист двох курсових та дипломного проєкту. На жаль на цьому етапі викладачі мало приділяють уваги засвоєнню нових спеціальних термінів вважаючи, що здобувач освіти вже має володіти ними. Пошук шляхів вирішення даної проблеми можливий лише за рахунок створення спеціальної системи формування термінологічної компетентності і обговорення її на засіданні випускової циклової комісії, щоб кожний учасник освітнього процесу знав свої завдання в даній системі.

Одним із важливих компонентів формування термінологічної компетентності є проходження здобувачами освіти виробничої та переддипломної практики. Під час проходження практики студенти вчать ся використовувати фахові терміни прямо на виробництві і збагачують свою лексику новими, в результаті спілкування з провідними спеціалістами аграрної галузі. Один з резервів встановлення більш якісних методик формування професійно-термінологічної компетентності фахових молодших бакалаврів з агроінженерії є опитування керівників практики від підприємства про якість володіння спеціальною термінологією. Таке опитування дозволить встановити терміни якими не володіє здобувач освіти та дозволить оперативно розробити заходи для усунення даного недоліку при підготовці майбутніх фахівців.

Отже підготовка майбутніх фахових молодших бакалаврів з агроінженерії повинна бути скерована на:

- мотивування здобувачів освіти для вивчення фахової термінології;
- пошук нових неординарних методів навчання для стимулювання формування термінологічної компетентності;

- створення спеціальної системи протягом всього періоду навчання для формування термінологічної компетентності із залученням усіх учасників освітнього процесу.

Список посилань

Панько, Т. І., Кочан, І. М., & Мацюк, Г. П. (1994). *Українське термінознавство: підручник*. Львів: Світ.

Gaudine, F. (1994). La socioterminologie: présentation et perspectives. *Aspects terminologiques des pratiques langagieres au travail: Journée d'étude*, 7, 6–15.

Вікторова, Л. В. (2009). *Формування професійно-термінологічної компетентності студентів вищих аграрних навчальних закладів у фахівців у фаховій підготовці* [Дисертація кандидата педагогічних наук].

Барановська, Л. В. (2005). *Теоретико-методичні основи навчання професійного спілкування студентів вищого аграрного навчального закладу* [Автореферат дисертації доктора педагогічних наук].

Берегова, Г. Д. (2003). *Формування культури мовлення студентів-аграрників в умовах нижньонадніпрянських говірок* [Автореферат дисертації кандидата педагогічних наук].

Дьомін, А. І., Лузан, П. Г., & Дьомін, О. А. (1999). Теоретичні і методичні основи формування вмінь та навичок професійної термінології. *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 3, 51–62.

Кравченко, Т. П. (2006). *Формування терміносистеми економіки агропромислового комплексу* [Автореферат дисертації кандидата філологічних наук].